

Cursul 10. Minimalizarea impactului asupra mediului și planul managementului de mediu

Plan:

- 1 Tipurile de măsuri de minimalizare a impactului**
- 2 Principiile de bază la selectarea măsurilor de minimalizare și etapele de formulare a acestora**
- 3 Principalele măsuri de minimalizare a impactului**
- 4 Planul managementului de mediu**
- 5 Legislația Republicii Moldova privind elaborarea măsurilor de minimalizare a impacturilor asupra mediului**

Surse bibliografice:

L3 – cap. 10, L1 – cap. 5.

1 Tipurile de măsuri de minimalizare a impactului

Informația privind impacturile semnificative asupra mediului obținută la etapele precedente ale EIM trebuie să permită identificarea alternativelor optime, de realizare a activităților economice care permit evitarea impacturilor negative asupra mediului. În cazul în care acest lucru este imposibil, se impune formularea măsurilor de minimalizare a efectelor lor. Scopul acestei etape constă în: *a)* selectarea alternativelor optime pentru implementarea activităților preconizate, luând în considerare cerințele de mediu; *b)* asigurarea beneficiilor de mediu și sociale în acest proces; *c)* evitarea completă sau diminuarea impacturilor negative inevitabile și *d)* asigurarea menținerii impacturilor acceptabile în limitele stabilite. Aceste măsuri pot preveni sau micșora impacturile (de exemplu, prin instalarea stațiilor de epurare sau utilizarea tehnologiilor, care asigură o poluare mai mică), pot lichida consecințele sau diminua dauna produsă mediului. Alegerea măsurilor trebuie să fie motivată, iar eficiența lor ecologică, descrisă în documentația privind EIM, este responsabilitatea beneficiarului și a proiectantului.

Măsurile de minimalizare trebuie să includă toate acțiunile orientate spre eliminarea, evitarea sau reducerea efectelor negative ale impacturilor potențiale până la nivelurile /limitele acceptabile. Asemenea limite, de obicei, sunt stabilite la etapele inițiale ale proiectării și se elaborează pentru toate alternativele examinate. În acest context, formularea măsurilor de minimalizare este considerată ca parte componentă a procesului de elaborare a proiectului și constituie una din cerințele de bază ale studiului de impact. În majoritatea sistemelor EIM măsurile de minimalizare sunt prezentate într-un document special, numit *Planul managementului de mediu* (PMM). Măsurile de minimalizare a impacturilor pot fi divizate în două categorii - *măsuri structurale* și *nestructurale*.

Măsurile structurale vizează activități concrete în scopul minimalizării impacturilor și includ: schimbarea amplasamentului obiectului, aplicarea unor soluții tehnice speciale, îmbunătățiri funciare etc. Aceste măsuri sunt indicate pentru o serie de proiecte, cum ar fi construcția acumulărilor cu apă, construcția drumurilor, a gazoductelor și.a. În același timp, aplicarea lor trebuie să fie

efectuată în funcție de starea mediului unde este amplasat obiectul, de prezența în vecinătatea lui a habitatelor naturale, a zonelor protejate ș.a. In cazul proiectelor care implică noi tehnologii, este necesar de formulat măsuri de minimalizare a impacturilor posibile.

Măsurile nestructurale includ perfecționarea cadrului legal și instituțional, aplicarea stimulentei economice, trainingul personalului, măsurile ce țin de antrenarea publicului la luarea deciziilor. In ultimul timp aceste măsuri se aplica tot mai frecvent, având scopul de a complementa măsurile structurale. In funcție de scop, măsurile de minimalizare a impacturilor pot fi divizate în câteva grupuri (vezi *caseta 1*).

Caseta 1 Tipurile măsurilor de minimalizare a impacturilor.

Aceste măsuri au scopul de a elimina, a evita sau a reduce impacturile negative asupra mediului. Mai jos măsurile respective sunt ordonate după prioritatea lor.

Evitarea. Include evitarea proiectelor sau activităților care pot cauza impacturi negative asupra mediului, neutilizarea unor sau altor tipuri de resurse în procesul implementării proiectului; evitarea activităților în zonele ecologice cu factori de risc, a utilizării unor sau altor resurse sau habitate naturale în activitățile proiectului. Asemenea masuri se recomanda a fi considerate, mai cu seama, la etapele inițiale ale ciclului de proiect.

Prevenirea. Include măsurile care au scopul de a preveni apariția impacturilor asupra mediului și a celor sociale negative, printre care pot fi, de exemplu, în cazul construcției unor obiective pe versanții predispuși alunecărilor de teren, activitățile ce țin de consolidarea versanților - construcția drenajelor, a canalelor de scurgere a apelor de suprafață, evitarea lucrărilor de construcție in perioada umeda a anului ș.a.

Conservarea. Aceste măsuri prevad excluderea din activitatea economică a unor habitate naturale, specii floristice și faunistice, importante din punctele de vedere ecologic, cognitiv, peisagistic sau ca resurse genetice, utilizarea acestora în scopuri științifice și recreationale, conservarea lor.

Minimalizarea ca atare. Prevede activitățile de limitare sau de reducere a nivelului, extensiunii, duratei impacturilor . Ele pot fi realizate prin reducerea proporției obiectului, reamplasarea acestuia sau reproiectarea unor elemente ale proiectului, aplicarea soluțiilor tehnice speciale, etc.

Aceste măsuri au scopul restabilirii resurselor afectate anterior până la starea lor inițială.

Compensarea. Măsurile respective includ crearea sau conservarea acelorași tipuri de resurse sau habitate naturale in altă parte decât zona amplasării obiectului pentru a compensa resursele distruse. Include și compensarea materială a celor afectati.

2 Principiile de bază la selectarea măsurilor de minimalizare și etapele de formulare a acestora

Printre *principiile de bază la selectarea măsurilor de minimalizare* de menționat următoarele:

- Prioritatea măsurilor de evitare și prevenire a impacturilor.
- Examinarea alternativelor fezabile ale activităților preconizate și identificarea celor mai adecvate opțiuni din punctul de vedere al mediului.
- Practicabilitatea, fezabilitatea și securitatea ecologică a măsurilor de minimalizare propuse.
- Aplicarea măsurilor de remediere sau de compensare, după aplicarea celorlalte măsuri de minimalizare posibile.

La *etapa inițială* ce ține de identificarea măsurilor de evitare a impacturilor, de obicei, se propune a nu implementa unele elemente /activități ale proiectului, care pot duce la efecte negative asupra mediului, a evita amplasamentul obiectivelor /activităților în zonele ecologice cu factori de risc, în vecinătatea ariilor protejate și realizarea unor măsuri preventive, care, la etapa de construcție sau de funcționare a obiectului, vor evita impacturile negative (de exemplu, construcția unor baraje artificiale ale cursurilor de apă pentru menținerea căilor de migrație a peștelui în cazul construcțiilor hidrotehnice).

La *etapa a doua*, o dată cu pronosticarea și identificarea impacturilor, se formulează măsurile care pot duce la micșorarea proporției sau a duratei lor. Printre acestea sunt reducerea proporției activităților /proiectului preconizat sau schimbul amplasamentului lui; reproiectarea elementelor proiectului, aplicarea măsurilor concrete de minimalizare a impacturilor (de exemplu, construcția sistemelor de purificare mai performante).

Și în final, la *etapa a treia*, în cazul inevitabilității unor impacturi și imposibilității micșorării lor esențiale, se aplică măsuri de remediere și compensare, astfel ca restabilirea habitatelor afectate, a faunei și florei afectate, recultivarea terenurilor (în special, în industria minieră), reamplasarea obiectelor naturale, a speciilor în alte habitate, compensarea populației pentru daunele produse mediului și sănătății.

3 Principalele măsuri de minimalizare a impactului

Din cele menționate rezulta și acțiunile concrete care pot fi aplicate pentru minimalizarea impacturilor. Printre acestea se recomandă, în primul rând, *corectarea /modificarea planurilor și a proiectelor*, ținându-se cont de cerințele EIM. Cu cât mai devreme la etapa inițială a ciclului de proiect se examinează factorii de mediu, cu atât mai puțin beneficiarul este legat de unele decizii financiare, cu atât mai ușor proiectul poate fi modificat pentru a evita sau minimaliza impacturile negative asupra mediului. Pentru aceasta este necesar să fie stabilite cât mai rapid la etapele inițiale ale ciclului de proiect legăturile dintre beneficiarul proiectului, cei responsabili de planificarea activităților și executorii EIM.

Specialiștii responsabili de formularea proiectului trebuie să examineze

eventualele impacturi la diferite etape ale construcției, funcționării și lichidării obiectului și să aplice strategiile /soluțiile optime, care vor duce la evitarea /reducerea impacturilor. De exemplu, planificând construcția unui sau altui obiectiv, se poate renunța la efectuarea lucrărilor de pregătire a terenului în perioada de iarnă pentru a minimaliza /preveni distrugerea stratului fertil al solului.

În cazul proiectelor din industria miniera, implementarea carora necesită efectuarea exploziilor, acestea pot fi interzise în timpul de cuibărire a păsărilor care se afla în habitatele din apropiere. În scopul minimalizării impacturilor, se recomandă, de asemenea, modificarea tehnologiilor de construcție, de exemplu, baterea pilonilor (ce produce zgomot) poate fi înlocuită cu alt procedeu, al înfîșierii lor (care nu produce zgomot).

O serie de procedee și măsuri concrete de minimalizare a impacturilor pentru cele mai importante și tipice proiecte sunt prezentate detaliat în vol. 2 și 3 ale materialelor instructive ale BM. În *tabelul 2* sunt prezentate un complex de măsuri de minimalizare a impacturilor elaborate pentru construcția de drumuri.

Tabelul 2 Măsurile de minimalizare a impacturilor asupra mediului pentru construcțiile de drumuri.

Impacturile potențiale negative		Măsurile de minimalizare
<i>Impactele directe:</i>		
1	Majorarea volumului de sedimente în râuri și lacuri drept rezultat al accelerării eroziunii în locurile de construcții	Protejarea terenurilor dezgolate în urma construcției prin diferite procedee (acoperirea cu plastic, înierbarea lor)
2	Poluarea solului și a apelor cu lubrifianți, hidrocarburanți și cu asfalt	Colectarea și reciclarea lubrifianților și hidrocarburanților. Micșorarea accidentelor cu aceste substanțe
3	Poluarea aerului în urma emisiilor de la fabricile de asfalt	Instalarea și controlul echipamentelor de purificare a aerului
4	Poluarea fonică	Instalarea echipamentului de minimalizare a zgomotului produs, umezirea periodică a terenurilor dezgolate
5	Poluarea aerului și poluarea fonică produse de camioanele care realizează transportul materialelor de construcție, mai cu seamă în zonele populate	Construcția barierelor fizice pentru prevenirea zgomotului Controlul funcționării motoarelor și respectarea standardelor la gazele de eșapament îmbunătățirea și extinderea transportului public
6	Modificarea landșafturilor prin excavările efectuate și construcția noilor ambarcamente	Aplicarea măsurilor arhitecturale pentru integrarea rutei drumului în landșaftul existent și restabilirea terenurilor afectate

7	Provocarea alunecărilor de teren și a altor procese de versant	Efectuarea drenajului pentru a reduce riscul alunecărilor, modificarea amplasamentului rutei astfel ca să fie evitați versanții instabili Stabilizarea versanților afectați prin construcții de menținere din beton, piloni s. a.
8	Eroziunea substratului de sub pista drumului drept rezultat al concentrării scurgerilor de suprafață și provocarea ravinării, a alunecărilor	Intensificarea construcțiilor de drenare și sporirea locurilor pentru scurgerea organizată a apelor de ploaie sau provenite de la topirea zăpezii Acoperirea locurilor de scurgere cu pietre, înierbarea lor, construcția de cascade din beton
9	Condițiile periculoase de trafic și accidente de la intersecțiile drumurilor noi cu cele existente	Instalarea semnelor de circulație, marcarea drumurilor, instalarea semnalelor și iluminăției pentru circulația nocturnă
10	Alterarea pânzelor freatice și a straturilor acvifere în cazul excavărilor masive	Efectuarea lucrărilor de drenaj
11	Distrugerea sau afectarea florei și faunei spontane în zona construcției drumului	Modificarea traseului pentru evitarea afectării habitatelor naturale importante
12	Distrugerea sau afectarea habitatelor naturale, a resurselor biologice și ecosistemelor care necesită protecție	Amplasarea rutei astfel ca să fie evitate habitatele naturale importante
13	Afectarea și alterarea zonelor umede în vecinătatea construcțiilor și a ecosistemelor înmlăștinite	Reamplasarea rutei evitând zonele date Construcția podurilor, estacadelor
14	Afectarea și întreruperea căilor de migrație a faunei sălbatice și a animalelor domestice Creșterea numărului de accidente ale unităților de transport cu animalele	Reamplasarea rutelor Construcția locurilor speciale de migrație subterană (pe sub pista drumurilor)
15	Amplasarea neadecvată și poluarea terenurilor în zona de construcție și de efectuare a lucrărilor	Crearea platformelor pentru depozitarea deșeurilor
16	Sporirea cazurilor de boli infecțioase drept rezultat al interacțiunii constructorilor cu populația locală și viceversa	Efectuarea periodică (zilnică) a controlului medical pentru constructorii și realizarea măsurilor de profilaxie /tratament în caz de necesitate
17	Crearea condițiilor favorabile pentru reproducerea țânțarilor (prin crearea acumulărilor de ape stagnante)	Efectuarea controlului în zona de construcții și eliminarea condițiilor favorabile dezvoltării țânțarilor

18	Stimularea, crearea modalităților de transmitere a diferitelor boli, a infecțiilor	Organizarea serviciilor de control fito-și vetosanitare și a punctelor respective de control
19	Braconajul din partea constructorilor	Interzicerea și controlul braconajului, penalizări, rezilierea contractului de muncă
20	Reamplarea obligatorie a populației din zona rutei	Aplicarea măsurilor extraordinare, care solicită o compensare echitabilă și adecvată, cu unele măsuri ce țin de instruire și training, pentru practicarea altor activități economice și sociale
21	Crearea obstacolelor privind accesul populației, animalelor la locurile de munca, de odihnă, de pășunat, etc.	Construcții necesare pentru traversarea drumurilor
22	Utilizarea altor măsuri de transport decât cele motorizate drept rezultat al creării rutelor accelerate	Măsuri de asigurare a securității circulației și măsuri de urgență, inclusiv în cazurile accidentelor cu deversări ale substanțelor nocive Marcarea traseelor speciale pentru transportarea mărfurilor periculoase
23	Dezvoltarea activităților colaterale: a construcțiilor de-a lungul drumului, inclusiv a celor locative, dezvoltarea urbanistică ș. a.	Implicarea în procesul de formulare a proiectului al instituțiilor de planificare a dezvoltării teritoriale pentru integrarea construcțiilor de transport în schemele de dezvoltare regională
<i>Impacte indirecte</i>		
24	Creșterea semnificativă a transportului auto, cu stimularea dezvoltării producerii sau importului automobilelor și a combustibilului	Dezvoltarea componentelor și stimulentele pentru transportul nemotorizat
25	Dezvoltarea activităților economice nemotorizate datorită stimulării celor motorizate, inclusiv modificarea utilizării terenurilor și majorarea accesibilității celor motorizate	Includerea componentelor proiectului care ar stimula producerea și aplicarea transportului nemotorizat

În cazurile în care este inevitabilă distrugerea habitatelor /resurselor naturale, se vor aplica *măsuri de compensare*, cum ar fi:

- Compensarea în forma naturală, ca de exemplu crearea pădurilor noi în afara zonei proiectului, în locul celor stabilite pentru diferite construcții.
- Schimbul terenurilor agricole.
- Reamplasarea localităților sau a populației.
- Recultivarea terenurilor după finisarea proiectului, în particular, în industria miniera.

Un loc deosebit în acest complex de măsuri le revine *masurilor de*

reamplasăre a populației în cazurile construcțiilor hidrotehnice, al explorării resurselor minerale susceptibile să afecteze un număr considerabil de oameni. Măsurile respective sunt destul de complexe, întrucât, pe lângă necesitatea noilor construcții locative pentru cei afectați, este nevoie de a crea noi condiții de muncă, mai favorabile ca până la implementarea activității /obiectivului. În unele cazuri acest lucru devine imposibil, de exemplu, în cazul populației indigene, stilul de viață al căreia este indisolubil legat de mediul natural.

Printre măsurile de compensare sunt următoarele:

- Instruirea populației locale.
- Perfectionarea sistemului de transportare a locuitorilor /lucrătorilor obiectelor construite.
- Acordarea de investiții instituțiilor locale în scopul asigurării unei DD a regiunii și securității sociale a populației.
- Planificarea adecvată a ocrotirii sănătății, a asigurării cu apă potabilă și canalizare a populației.
- Asigurarea serviciilor sociale necesare, de consultanță, psihologice, pentru a asista populația să depășească dificultățile social-economice.

După cum s-a menționat, în ultima instanță este posibil de aplicat și *compensarea în valoare monetară banească*, care se va efectua, de exemplu, în cazul pierderii terenurilor, a proprietății private la implementarea proiectului sau al înrăutățirii condițiilor de viață. Bunaoară, construcția căilor de comunicație (drumurilor, liniilor de electricitate ș.a.) va solicita reamplasarea populației, care își va pierde nu numai bunurile materiale, ci, în multe cazuri, și resursele naturale /accesul la ele - terenurile, vegetația forestieră, resursele acvatice etc. Astfel de măsuri pot fi aplicate numai în unele condiții specifice, de regulă fiind substituite cu altele, ca înlocuirea resurselor pierdute, dacă realizarea obiectului presupune pierderea totală a resurselor și complexelor naturale. Deoarece în multe cazuri măsurile de minimalizare se aplică doar după un anumit timp de la implementarea proiectului și pe parcursul unui timp îndelungat (de exemplu, la impacturile drept rezultat al funcționării obiectului sau la cele cumulative, sinergice, care, de regulă, au un efect întârziat), nu se exclude faptul că beneficiarul proiectului va vinde obiectul sau va fi limitat în resursele necesare pentru a implementa măsurile de minimalizare a impacturilor. Astfel, se recomandă de *creat fonduri compensatoare* pentru ca la momentul apariției impacturilor negative beneficiarul să dispună de aceste resurse. De exemplu, la explorarea petrolului sau a gazului pe șelful oceanului se prevede impunerea unor taxe suplimentare de anumite procente de la materia realizată, care sunt acumulate în fonduri speciale, utilizate în cazurile poluării apelor, al accidentelor de producție ș.a.

4 Planul managementului de mediu

Mecanismul de asigurare a realizării măsurilor de minimalizare a impacturilor ecologice sunt așa-numitele *planuri ale managementului de mediu* (PMM) (engl. - *environmental management plans*). Numărul organizațiilor internaționale și al sistemelor naționale care solicită includerea acestora în documentele finale ale EIM crește permanent.

După definiția propusă de Banca Mondială PMM în contextul EIM

reprezintă "un complex de măsuri organizaționale, tehnice , și de monitoring necesare la etapa de implementare a proiectului pentru eliminarea efectelor ecologice și sociale negative, compensarea sau micșorarea lor până la valori admisibile". Scopul PMM consta în a asigura implementarea măsurilor de minimalizare a impacturilor , de a stabili cadrul instituțional și procedurile necesare ale acestei implementări, de a efectua monitoringul eficienței măsurilor de minimalizare și de a introduce, la necesitate, masuri de corectare a acțiunilor de diminuare a impacturilor propuse în documentația de proiect. Importanța elaborării PMM constă, în primul rând, în faptul că ele integrează într-un singur document cerințele față de măsurile de protecție a mediului și acțiunile necesare pentru a fi implementate în scopul minimalizării impacturilor preconizate, facilitând, astfel, controlul asupra executării lor.

Cerintele față de PMM ale Bancii Mondiale sunt prezentate în *caseta 2*. Banca Mondială atribuie acestui document o importanță primordială, fiind considerat drept *document de bază al EIM*, care totalizează acest proces, parte integrantă a documentației proiectului.

Rezultatele studiului de impact și concluziile EIM, ca atare, prezintă numai *informația* pentru luarea măsurilor de diminuare a impacturilor asupra mediului. Pentru implementarea acestora, după cum s-a menționat mai sus, sunt necesare determinarea responsabilității, alocarea resurselor, pregătirea personalului și crearea structurilor organizaționale și procedurilor ce asigura realizarea acestor activități. Toate aceste elemente trebuie să fie descrise detaliat în PMM. În prezent nu există un standard al structurii și formatului PMM, care să corespundă circumstanțelor elaborării și cerințelor stipulate la etapa inițială a determinării obiectivelor studiilor de impact. Măsurile de minimalizare a impacturilor și procedeele de realizare a acestora trebuie să asigure implementarea lor, mai cu seama a PMM a proiectelor din categoria A. Un PMM trebuie să fie concis, dar explicit, cu detaliile în anexele.

5 Elaborarea măsurilor de minimalizare a impacturilor asupra mediului în Republica Moldova

Într-un șir de articole ale legii privind EE și EIM se menționează că: documentația de proiect este supusă unei examinări complexe, în cadrul careia se iau în considerare factorii ecologici, economici și sociali, se studiază riguros variantele de soluții tehnice, menite să asigure îndeplinirea cerințelor ecologice, armonizate cu particularitățile regionale, și menținerea stabilității ecosistemelor naturale în contextul unui eventual impact, pe întreaga perioadă de desfășurare a activității economice preconizate, inclusiv construcția obiectului, exploatarea, demolarea sau lichidarea acestuia (*art.19.1*). În procesul de examinare a documentației se verifică: a) elaborarea măsurilor de prevenire sau de minimalizare a consecințelor ecologice ale realizării proiectului; b) aplicarea metodelor de control, recomandate pentru asigurarea ecologică a activității economice preconizate și a calității normate a mediului înconjurător; c) eficacitatea măsurilor prevăzute pentru evitarea cazurilor de avariere a utilajelor și de poluare a mediului înconjurător, pentru intervențiile de urgență la lichidarea consecințelor poluării ș.a.

Caseta 2 Cerințele față de PMM în proiectele BM.

PMM trebuie să includă:

Descrierea succintă a tuturor impacturilor semnificative pronosticate, parte ce poate fi extrasă din REM.

Informația deplină despre fiecare activitate planificată, de micșorare a impactului pronosticat. Secțiunea respectivă trebuie să includă măsuri deja atestate în REM, informația detaliată despre conținutul lor, echipamentul aplicat pentru minimalizarea impacturilor ș.a. Se vor expune toate măsurile de minimalizare, fără realizarea cărora impacturile vor depăși valorile pronosticate, indiferent de faptul dacă aceste activități sunt prezentate în REM și se referă la "măsurile de micșorare a impacturilor".

Descrierea procedurilor de monitoring și prezentarea rezultatelor supravegherii implementării activităților. Aceste acțiuni trebuie să fie raportate atât la monitoringul impacturilor (pentru determinarea momentului, când vor fi necesare măsuri suplimentare de diminuare a lor), cât și la monitoringul activităților de atenuare a impacturilor și rezultatelor /eficienței lor. Procedurile de raportare trebuie să reflecte în detalii, care din rezultatele monitoringului vor fi prezentate spre examinare organelor de stat, când și în ce formă.

Descrierea măsurilor de dezvoltare a capacităților instituționale, de instruire, repartizare a responsabilităților de monitoring, de micșorare a impacturilor. Deși responsabilitatea cu privire la activitățile ecologice o poartă clientul (proprietarul și /sau conducerea întreprinderii), realizarea efectivă a acestor activități poate fi asigurată numai prin determinarea concretă a responsabilității: cine va conduce una sau altă activitate, în ce mod personalul va fi instruit, cum vor fi finanțate aceste activități, cum va fi efectuată conducerea lor și cum vor fi prezentate rapoartele respective.

Termenele de realizare și estimare a costurilor. Acestea trebuie să demonstreze dacă activitățile ecologice corespund planului general al proiectului. Este necesar de demonstrat dacă toate măsurile de micșorare a impacturilor sunt incluse complet de către client în buget înainte de aprobarea proiectului și dacă costul lor va fi considerat la evaluarea eficienței economice a proiectului.

Conexiunea PMM cu celelalte documente ale proiectului. Responsabilitatea pentru realizarea PMM trebuie să fie componenta planului general de administrare a proiectului.

În cazurile proiectelor complexe, PMM poate include o informație suplimentară detaliată cu privire la: *a)* stabilirea standardelor calității mediului, cadrului normativ de activitate în domeniu; *b)* stabilirea sistemului de răspundere pentru nerespectarea normativelor ecologice; *c)* crearea sistemului de audit, inclusiv al analizei ciclurilor tehnologice; *d)* stabilirea sistemului dărilor de seama și elaborarea unei scheme de activități în cadrul unor stări excepționale.

Despre necesitatea formulării măsurilor de minimalizare a impacturilor pentru activitățile ecologice periculoase ce reclama studiile de impact se menționează, în special, în *art. 6.3* al Regulamentului EIM, anexat la legea în cauză: documentația EIM trebuie să includă: "... măsurile sau condițiile propuse,

care ar exclude sau ar diminua eventualul impact ori măsurile și condițiile care ar spori influența pozitivă a obiectelor și activităților preconizate asupra mediului înconjurător". Regulamentul respectiv cuprinde și unele stipulări concrete ce vizează realizarea acestor prevederi. În special, *art. 9.3.4* menționează că REM trebuie să insereze: "... descrierea acțiunilor preconizate de preintampinare, lichidare, minimalizare și compensare a impactului asupra mediului înconjurător, printre care:

- Planuri teritoriale de ocrotire a naturii.
- Soluții tehnice pentru: depoluare, reciclarea deșeurilor, protecția monumentelor arhitecturale și arheologice etc.
- Măsuri de compensare.
- Alte acțiuni.

Articolele 9.3.5 și 9.3.6 ale aceluiași *Regulament* solicită prezenta în REM și a "... descrierii măsurilor operative de diminuare a riscului unor eventuale avarii și a impactului neprevăzut asupra mediului înconjurător", cât și a "... schemei monitoringului și conducerii calității mediului, planurilor de analiză ecologică periodică pentru perioada de funcționare a obiectului și de realizare a activității".

După cum s-a menționat, legea însă nu solicită ca documentația de proiect să includă alături de măsurile de minimalizare și aspectele organizatorice, financiare de implementare a lor. Evident, nu se specifică necesitatea elaborării în acest sens a unui document special similar PMM, care ar reflecta responsabilitățile, necesitățile și sursele financiare de implementare a măsurilor formulate, de consolidare a capitalului uman responsabil de monitoringul de mediu ș.a